

آبونه شرائطی : هریر ایچون
سنه لکی (۴۰۰) آلتی ایلمی
(۲۲۵) ممالک اجنیه ایچون
سنه لکی (۴۰۰) آلتی آیلنی
(۲۵۰) غروشدور.

نسخه سی ۷۰۰ غروشدور .
سنه لکی ۵۲ عددور .

اداره خانه : باب عالی جاده سنده
رشید افندی خاندنه

اخطارات

آبونه بدلی پشیندر .

مسلكه موافق آثار مع المنونیه
قبول اولنور . درج ایدله بن
یازیر احاده اولماز .

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

تذکره

۱۳۳۰

صاحب و مدیر
اشرف ادیب

باش محرر
محمد جاکف

آدونه سن تبدیلتده ایریجه
غروش کوندرملیدر .

مکتوبلرک امضاری واضح
واوقوناقلی اولسی و آبونه
صره نومروسنی محتوی
بولونمسی لازمدور

ممالک اجنیه ایچون آبونه
اولانلرک آدرس لرینک
فرانسیزجه یازلمسی رجا اولنور .

پاره کوندردلیکی زمان نهیه
داثر اولدینی بیلدیرلسی
رجا اولنور

اتبعون اهدکم سیل الرشاد

کریمدر، رحیمدر، سمیعدر، غفوردر. انسانه اولان مرحوم بروالدهک
یاوروسنه اولان محبت وحرمتندن فضلهدر.
رحمت الهیه قرآن کریمده کچوق موضوع بحث اولان صفت الهیهدر.

کثرت نفوس

نفوسک جو غافلانه مسلماننک بربریکی بویوک اهمیت

خلقت انسانیه - مسلماننقده تزايد نفوسک اهمیتی - بر مملکتک ثروت
عمومیسی - کثرت نفوسک فوائد اجتهامیهسی - تزايد نفوس علیهندهکی
مطالعاترد - تناقص نفوسه باعث احوال - تکثیر نفوسه خادم اسباب .

صفت انسانیه :

خلاق حکیم . حضرتلری بیکلرجه عوالم بدیمهسی آرهسنده بزم
مسکن لطیفمز اولان کره ارضی باشقه بر تجلی مظهر ایتمش ،
بودلنشین کرهک سطحی اشرف مخلوقات اولان نوع بشر ایله
ترین بویورمشدر .

فطرت اصلیهلری اعتباریه برر انموذج اکملیت اولان انسانلر
حقیقه مخلوقات الهیه آرهسنده بویوک بر شرفه ، مهم بر امتیازه
مالکدرلر .

قدرت فاطره ، انسانلری بویوک بر قابلیت مظهر ایتمش ، انسانلری
سائر ذوی الحیانه بولونمایان برطاقم حواس وقوی ایله مجهز قلمشدر .
بو سایهدهدکه انسانلر بر یوزنی اعمار ایتمش ، بر یوزنده بک عظیم
تحولات حیاتیه وجوده کتیرمشدر .

انسانلر ، یدمشیتک سینئه زمینه تودیع ایتمش اولدینی خزان
طبیعیه بی کشفه موفق اولمش ، مواهب سبحانی دن اولان بو قیمتدار
خزینهلردن استفاده ایدرک انفس و آفانده موجود اولان بیکلرجه
آیات الهیهنک کجانیبی . تظاهریته خادم بولونمشدر . ایشته بو حکمته
مبیدرکه (لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم) نظم قرآنسیله نوع
بشرک علوقدری بیان بویورمشدر .

مسلماننقده تزايد نفوسک اهمیتی :

انسان نه مکرم مخلوقدرکه بو عالم ناسوتک عندالله مقدر اولان
زمانه قدر بر انتظام و نزهت دائرهسند . دوامی آنجاق بونوع ممتازک
مشروع ، مسعود بر صورتده تکثیرله قائمدر . الواح طبیعتده مندرج
اولان بر نجه اسرار قدرتی آکلامو ، بر طاقم لسانیاته مطلع اولمق ،
کلمه للهی اعلایه جالیشسایلمک شرف عالیسی آنجق بومکرم زمهریه
مخصوصدر . بنیاد علیه دین حکمت قرین اسلامده افراد مسلمینک
تزايدی بک ملتزمدر . بو خصوصیه بر جوق ترغیبات شرعیه وارددر .

« کواکبک ، یرک یارادیلهسنده ، کجه ایله کوندوزک بربری تعقیب
ایتمسنده ، بشرک منافعنی یوکلنرک ده کزک اوزرندن آقوب کیدن
کیده ، اللهمک کوکدن ایندییرهک کندیسینه اولمش طوبراقلری دیریلنوب
اوزرنده هر دلو مخلوقاتی یایدینی صوده ، روز کارلرک سوقنده ، کوکله
یر آرهسنده مسخر بولوطده عقلی اولان بر قوم ایچون حقتک برلکنه
امیدلر وارددر . » [۱۰]

بوسوزلر ، ظلام ضلالت ایچنده بویان انسانلره قارشى نه درین بر
تحسس افاده ایدیور .

« یارانان یاراتمایان کی میدر ؟ اوله ایسه نیچون ادراک ایتمورسکیز ؟
اللهک نعمتلرنی تعداداید . جک اولسه کز اولنری صایه مازسکیز . محقق ،
جناب حق کریم ورحیمدر . سزک کزله دیککیزی و آشکار ایتدیککیزی
بیلیر . فقط اللهمدن غیری برستش ایتدیککیز بتلر برشی یارانه منزلر .
اولنر یاراتیلمشدر . اولنر ، جانی دکل ، اولودرلر . »

« الله .. اوندن باشقه بر آله یوقدر . باقیدر ، هر آن بوتون خلقت
اوزرنده حاکم وقائمدر ، نه اویوقلار ، نه اویور . کوکارده ، یزده نه وارسه
هپسی اونکدر . کیم تصورایده بیلیرکه قالمسینده اذنی اولقمسزین نزد
المسینده شفاعت ایده بیلسین . مخلوقاتنک ایشله دکلمنی ، ایشله جکلمنی
بیلیر . مخلوقاتی ایسه علم الهیسندن یالکیز اونک دیله دیکنی بیلیر ، باشقه
بر شی بیله مز . علمی بوتون کوکلری ، یری قوجاقلار ، و بونلرک
نکهبانلنی کندیسنه آغیر کیز ، یوکسک ، بویوک آنجق اونک ذات کبریا سیدر
بوتون خلقت ، بوتون ملکوت اونکدر . مفاشیج غیب اونک
الندهدر . قردهه ، دکزده نه وارسه هپسینی بیلیر . هیچ بر باراق اونک
اذنی اولقمسزین دوشمز .

قرآن کریم انسانک اک اصیل حسیانه ، حسیات اخلاقیه سنه ،
وجدانه خطاب ایدرک بت برستلکک فجاعتنی تجلی ایتدیرر . بر سوره
شریفه یوقدرکه اللهمک قدرت ، مرحمت و وحدانیتی افاده ایتما مش اولسون .
اسلامک الوهیتی ناصیل تاقی ایتدیکنی خریستیان مجررلر آکلا یاماشلردر .
بنیاد علیه بونلر اسلامک الهی ، مقدرات بشریه ایله اوینار جبار و منتقم
براله تصور ایدرلر . بو آدملرک تلقینسی محاکمه ایدلم .

اسلامک الهی اوله بر الهدرکه قدیر ، علیم ، عادل ، رب العالمین ،
سموات وارضک خالق ، موت و حیانتک خالق ، عظیم ، حق ، الحاصل
بوتون اسماء حسنی ایله یاد اولونان ذات اجل واعلادر . بوندر باشقه
جناب حق قوللرینک حامیسی ، یتیمرک پناهی ، ضلالت دوشلرک رهبری ،
فلا کتدیلرک رهاکاری ، مصیبتزدلرک دوستیدر . خیر اونک الندهدر .

(۱) والهمک الواحد ، لاله الا هو الرحمن الرحیم . - ان فی خلق السموات
والارض واختلاف اللیل والنهار والفلک التي تجری فی البحر بما یضع الناس وما
انزل الله من السماء من ماء فاحیاه الارض بعد موتها وبت فیها من کل دابة وتصریف
الریاح والسحاب المسخر بین السماء والارض لایات لقوم یعقلون - سوره بقره

۱ - بر مملکتده نفوسك ترايدى عائله لر آره سنده حسن احتياطي نيمه ايدر ، بونك نتيجه سنده او مملكتك ثروت عموميه سي آر تار . يالكز بر زوج ايله بر زوجدن متشكل بر عائله فرض ايديكز ، شيمدى بويله بر عائله رئيسى مالك اولدينى تروتي حسن محافظه و بو تروتي تزويده لزوم كورمه بيلير ؛ فقط متعدد اولاد و افرادى احتوا ايدن بر عائله ده ايش ده كيشير ؛ بويله بر عائله رئيسى ما حاصل حياتى اولان يا وروجقلىرىنىك استقبالى دوشونمكه مجبور اولديغدن هر حالده موجود تروتي احتياطكارانه بر صورتده صرفه لزوم كورير ؛ بو تروتي نيمه به چاليشارقه ، هم چوجوقلىرىنىك آيسنى تأمينه ، هم ده منسوب اولدينى مملكتك ثروت عموميه سي تزويده چاليشمق اولور .

۲ - نفوسى كثير اولان مملكتلر معموريتنه نائل اولدينى حالده نفوسى آز بولونان يرلرده آثار عمراندن بك اوقدر اثر كوريله من . چونكه بر مملكتى اعمار ايتك ، بر مملكتك طوبراقلىرنده مستوز بولونان خزان طبيعيدن استفاده ايد بيلمك ايجون بر چوق اللرك فعاليتنه احتياج واردر . ايشته غمريده مشهود اولان آثار عمران ايله شرقرده كوريلن حال خرابى بومدعائك اك بارز بر دليلدر .

۳ - بر مملكتده نفوسك ترايدى دائمى بر فعاليتك حصوله خدمت ايدر . چونكه بويله بر مملكت اهالىسى باشقه يرلرده كي اهاليدن دها زياده چاليشمايه ، مجادلات حياتيه ده بولونمايه مجبور اولديغدن بونلرك آره سنده عطالتدن اثر كوريله من ، بونلر لاي تقطع چاليشيرلر ، بو چاليشمق سايه سنده ده ذكاي بشرى پارلا تاجق ، احتياجات مدنيه ي تهوين ايدمكك بر چوق آثار نافع و وجوده كليد . حال بوكه نفوسى اقليتده بولونان ممالك اهالىسى بويله دائمى بر فعاليتنه لزوم كورميه بيله چكلرندن بونلرك آره سنده عطالت اجتماعيه يوز كوسترر ، بو كى يرلرده بر ملت ايجون وسيله مباحات اولاجق بر طاقم مخترعات فنيه و صنايعدن بر اثر كوريله من .

۴ - نفوسى ترايد ايدن مملكت اهالىسندن بر چوق افراد باشقه مملكتلره كيدمك بو واسطه ايله كندى مملكتلرينه بر طاقم منافع اقتصاديه تأمين ايدرلر . بو افراد كندى لسائلرني ، عادتلىرى ، كندى نفوذ و اماللىرى كيتدكلى يرلرده نشر و تزويجه چاليشيرلر . بو صورتده ده مى ، اجتماعى بر طاقم فوائد دسترس اولورلر .

اليوم آوروپاليلرك سائر ممالكه آقن آقن مهاجرت ايتملىرى و مهاجرت ايدمك اراضى ي تأمين ايجون بر چوق مستعمره لر ، مستعمره لر ، نفوذ منطقه لرى ايله ايتمكه چاليشملىرى بوتون بو غايه به معطوفدر . حال بوكه بر مملكتك نفوسى حال تدنى ده بولونورسه اورايه خارجدن بر چوق مستعمره لر هجوم ايدمك او مملكتك ثروت داخله سنى خارج نقل ايدرلر ؛ او مملكتك امور اقتصاديه و صنايع سنى ايله ايدمك

نته كيم رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم افديمز : (تناكوا تناسلوا فانى مباء بكم الامم يوم القيامة) بو يورمشلردر . بر حديث شريفده ده : (سواد و لود خير من حسناء عقيم) بو يورمشلردر . ديكر بر حديث نبويده ده : (تزوجوا الودود الودود فانى مكاتر بكم الامم) شرفوار اولمشدر .

تفسير روح البيانده روضة العلمادن منقول بر حديث شريفده : (عائشة و مامن من امرأة تحبل من زوجها حين تحبل الاولها مثل اجر الصائم بالنهار و القائم بالليل و الغازى فى سبيل الله) بو يورمشلردر كه « يا عائشه ! زوجدن كه قالان هر مسلمان قادينى ايجون كوندوز صائم ، كيجه قائم و الله يولنده غازى اولان كيمسه نك اجرى درجه سنده ثواب واردر ، ماننده در . بوتون بو بيانات عاليه دن بك كوزل منقهم اوليور كه دين اسلامده نفوس اسلاميه نك ترايدى بك زياده مطلوبدر . ذاتاً نكاحك مشروعيته ده نفوس بشريه نك مشروع بر صورتده ترايدى حكمت اجتماعيه سنى محتويدر .

بر مملكتك ثروت عموميه سي :

علوم اجتماعيه ده وبالخاصه علم اقتصادده بيان اولوندينى اوزره بر مملكتك درجه رفاه و سعادتى او مملكتك مادي ، معنوى ثروتك درجه سيله متناسبدر . جمعيت بشريه نك معروض بولوندينى مادي ، معنوى احتياجى تطينه وسيله اولان شيلر ايسه على العموم ثروتدن محدوددر . بر مملكتك ثروت عموميه سنى فطرى و كسبى ناميله ايكي قسمه آيريلير . طوبراق قوه انباتيه سنى ؛ قمر زمينده كي معدنلر ؛ ساحه ارضى احاطه ايدن دكزلر ، نهرلر ، كونشك نشر ايتديكى حرارت و ضيا ؛ انسانلرك سائز اولدقلى ذكا و استعداد برر ثروت فطريه در . انسانلرك ابدال مسامى سايه سنده استحصال ايلدكلى اموال و اشيا ده برر ثروت كسبيه و صنايعدن عبارتدر . ايشته بر مملكتده بو ايكي قسم ثروت نه قدر ترايدونكامل ايدر سه بالطبع او مملكتك رفاه و سعادتى ، شكوه و احتشامى ده اونسبتده ترايد و ترقى ايدر . بو ترايد و ترقينك حصولى ايسه بالضروره افراد بشريه نك وجوديشه متوققدر . اكر ير يوزنده افراد بشريه موجود اولماسه يدى نه ثروت فطريه دن استفاده قابل اولوردى ، نه ده ثروت كسبيه دن اثر كوريله بيليردى .

كثرت نفوسك فوائد اجتماعيه سي :

بر مملكت ايجون كثرت نفوسك تأمين ايدمك چكى فوائد اوقدر چوقدر كه بونلرك عموميه دائر معلومات و يرمكه بويله برايكى مقاله كفايت ايتز ، بناء عليه بز بوراده بو فائده لردن بمضيلرينه مختصراً اشارت ايدمك :

بوندن یا لکز کندیلری مستفید اولورلر . او مملکتده بو یوزدن میلیونلرجه تروتنی الدن چیقارمق قارشیدن سیراجی وضعیتده قالیر . نته کیم ممالک شرقیده بو حال ، مشهوردر .

۵ - بر مملکتک قوه سیاسی نفوسک کثرتیه هم آهنگدر . نفوسی حال تزییده بولونان ملتلر مهاجمات خارجیدن امین اولاییلرلر . حال بوکه نفوسی اقلیتده قالان ملتلر کافی درجهده حائز قوت اولامازلر . بونلر کندیلرینه مجاور اولان وبالخاصه نفوس عمومیسی دائماً آرتقمده بولونان قومشورلینه قارشلی الیم بر وضعیتده قالیرلر . بو حالک تولید ایدیهجکی محاذیر ایسه قابل تعداد دکدر . ایشته بو ضرورت حیاتییه بناه درکه آوروپا دولتلری آره سنده تزیید نفوس مسئله سندن طولایی اوته دنبری مهم بر رقابت جریان اتمکده در .

تزیید نفوس غیربشریه کی مطالعاتی رد :

حاصلی تزیید نفوسک هر هانکی بر مملکت ایچون بر وسیله اعتلا اولاجنی بوگون اک قطعی بر مسئله اجتماعیه در . یوقسه بعض کیمسه لریک ظن ابتدکاری کی تزیید نفوس حادثه سی بعض مملکتلر ایچون برسبب سفالت دکدر .

اوت . تروتنی مبذول ، سائر شرائط حیاتییه سی موجود اولان مملکتلر ایچون تزیید نفوسک یک قیمتدار بر نعمت اولدیغنده بوگون هیچ بر کیمسه نیک شهه سی یوقدر . چونکه هر هانکی بر لرده کی اهالی زنجین ، تجارت و صنعت کی مختلف مسالک اقتصادی نام بر انکشافه مظهر ایسه اورالرده معیشت سهولته تأمین ایدیه بیله چکندن نفوسک متدایاً آرتماسندن هیچ بروجهله ضرر ملحوظ دکدر . آنجاق بودرجه اسباب رفاه و معیشته مالک اولمایان غیر متری مملکتلرده نفوسک علی التوالی تزییدی یوزندن بر سفالت عمومییه نیک وجوده کله حکفی ادعا ایدنلر وارددر . فقط تزیید نفوسک اولجه در میان ابتدیکمز فوائدی کوزلجه ملاحظه اولونورسه - بر مملکتک فعالیت اقتصادی سی ، مقدرات حیاتییه سی خصوص سنده کثرت نفوسک نه قدر حسن تأییری اولدینی بحق آکلاشیلیرده - بویله بر ادعایه محل قالماز .

معلوم اولدینی اوزره انکلتزه مشاهیر اقتصاد یونندن « مالتوس » ک تزیید نفوس علیهنده کی مشهور نظریه سی بوتون اقتصاد یون طرفندن جرح ایدلمشدر .

مالتوسه کوره نفوس بشریه بر نسبت متضاعفه و هندسیه دائره سنده آرتدینی حالده محصولات ارضیه یا لکز بر نسبت عددیه دائره سنده آرتقمده در . یعنی انسانلر بر ، ایکی ، اوچ درت ، سکز ، اون آتی نسبتنده آرتیبور . بو حالک دوامی تقدیرده بر مملکتک اهالیسی هر یکر می بشر ، اوتوز سنده بر ایکی مثله بالغ اولور . حال بوکه مواد غذاییه بو نسبتده تزیید ایتیه چکندن انسانلر بو یوزدن یک بویوک

مضایقه به دوچار اولارق محو اولوب کیدرلر . آنجاق بویله بر فلاکتک ظهورینه میدان ویرمه مک ایچون انسانلر جبر نفس ایدیه رک تزیید نفوسه مانع اولمالی و کندی کندیلری اداره دن عاجز اولانلره هیچ بر معاوضنده بولونمایوب بونلری کله کاری عالمه کوندرملیدر . بوکی تدابیره توسل اولونمازسه نهایت بر قسم آفات کونییه نیک وقوعی ، بر طاقم امراض مستولییه نیک ظهوری ملتلر آره سنده تحدت ایدیه چک محارباتک دوامی بوتقیص وظیفه سی یک کوزل ایفا ایدر .

ایشته مالتوسک حسن انسانیتله قابل تأنیف اولمایان بو نظریه سی هیچ بر قیمت علمییه حائز دکدر . بویله بر فکر آنجاق زمان جاهلیتده معیشت خوفندن طولایی قیز اولاد لرینی دیزی دیری طوبرا قله کومکده بولونمش اولان افراد وحشییه نیک مظلم دماغلرینده جای قبول بولاییلیر . یوقسه احتیاسات رقیقه بشریه نیک تجلیاب اولدینی بر دور مدینتده اصلا جای قبول بولاماز .

هیچ بر برده نفوس بشریه ایدیه محصولات ارضیه نیک تزییدی مالتوسک ادعا ابتدیکی نسبت دائره سنده واقع اولمامشدر . با خصوص صوک عصر لرده انسانلر تزییات فیه و صناعیه سایه سنده محصولات ارضیه دن یک مبذول بر صورتده مستفید اولمق یوللری کشف ایتمشلردر ، آرتق بوندن طولایی بشریت ایچون خوف ایدیه چک بر جهت قالمامشدر . مع هذا مالتوسک نظریه سی قسماً طوضری تلقی ایدلیدیکی تقدیرده دینه هر ملت ایچون تکثیر نفوسه چالیشمق بر مجبوریت حیاتییه در . چونکه بشریت یا شادنجیه ایستر ایسته من هر زمان مختلف آفات و امراضک تحت تأثیرنده بولوناجق و اختراصات بشریه نیک تولید ایتدیکی بر چوق آتشین محارباتک قربانی اولوب کیده چکدر .

بناه علیه اگر بواجتماعی شرائط ایدیه بر ابر تکثیر نفوسه چالیشیلمازسه کیده کیده هر مملکت ؛ قوه حیاتییه سی غائب ایدر ، و جهانک هر طرفده عمومی بر عطات حکمفرما اولور .

ذاتاً بوگون هر مملکتده واقع اولان مختلف تشبیهاتیه رغماً نفوسک تزییدی حقیقه تأمین ایدیه میور ، بالعکس بر چوق بر لرده نفوس عمومییه تناقصه یوز طومش بولونیور .

عمر نفوسی

تصحیح . - ۵۹۱ نجی نسخه ده ۲۹۳ نجی صحیفه نیک ۱۱ نجی سطرنده « ممکن الاجرا اولماسه » جمله سندن صوکره « ایدی بوکا تملیق صورتیه تشریح احکام واقع اولمازدی ، چونکه محالاته تملیق صورتیه » عبارته سی قالمشدر . ۲۹۵ نجی صحیفه نیک ۱۲ نجی سطرنده کی « مشروع صورتده » عبارته سی ده زاندر . لطفاً تصحیح اولونعی رجا اولنور .

سبیل الرشادک هر قارئ لائل ایکی کیشی ده آه آهونه قید ایدر سه مجموعه منزه لشری خصوص سنده یک بویوک لطفده بولونمش اولورلر .

شهرزاده باشی : اوقاف اسلامیه مطبعه سی